

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravnštvo in ekspeditja v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 13.

V Ljubljani, v torek 18. januarija 1898.

Letnik XXVI.

Deželni zbor Kranjski.

II. seja dne 18. jan.

Deželni glavar Oton Detela otvori sejo z nastopnim nagovorom: Med časom, ko smo se dne 28. dec. zbrali k I. seji dež. zbora, obhajala se je po vesoljnem katol. svetu 60letnica mašništva sv. Očeta papeža Leona XIII., čegar apostolsko življenje, delovanje in visoko modrost občuduje ves omikani svet. Zato so prihajale ob tej slavnosti sv. Očetu čestitke iz vseh delov sveta. — Vis. deželni zbor kot zastop eminentno katoliške dežele se gotovo tudi pridruži slaviteljem sv. Očeta ter me pooblašča, da mu v izraz visokega spoštovanja in udanosti čestitam v imenu dež. zbora in dežele kranjske povodom 60letnice Njegovega mašništva.

Mej govorom glavarjevim so vstali vsi poslanci raz sedežev ter ob koncu govora s slava- in živio-klici odobraval.

Poslanci Schwegel, Murnik in Loy so opravičili po nujnih službenih poslih svojo odsotnost.

Deželni posojilni zaklad, poročevalec dr. Majaron. L. 1896 je znašala dotacija iz dež. zaklada 203.562 gld. 68 kr. Skupna imovina je leta 1896 znašala 15.042 gld. 36 $\frac{1}{2}$ kr., skupni dolgovi pa 3.627.242 gld. 36 $\frac{1}{2}$ kr., ki so se v primeri z dolgovi prejšnjega leta zmanjšali za 55.400 gld.

Za l. 1898 se proračunava potrebščina tega zaklada na 203.022 gld., dohodki na 2 gld., ves ostali primanjkljaj se bode moral pokriti iz dež. zaklada.

Prisilna delavnica, poročeval posl. Luckmann. L. 1896 so znašali vsi dohodki 101.640 gold. 38 $\frac{1}{2}$ kr., skupna potrebščina pa 99.248 gold. 84 kr., torej je bilo prebitka 2.391 gold. 54 $\frac{1}{2}$ kr. Čista imovina je znašala 159.807

gld. 17 kr. ter se je v primeri s prejšnjim letom pomnožila za 572 gld. 57 $\frac{1}{2}$ kr.

Za l. 1898 se proračunava potrebščina na 93.859 gld., skupno pokritje na 94.001 gld., toraj se kaže prebitka 142 gld.

Ustanovni zakladi, poročevalec posl. dr. Žitnik. Računski sklepi vseh 22 ustanovnih zakladov za l. 1896, kakor tudi proračuni za leto 1898 se odobre. Čista imovina teh zakladov je koncem l. 1896 znašala 2.026.865 gld. 44 $\frac{1}{2}$ kr. ter se je v primeri z ono prejšnjega leta pomnožila za 21.326 gld. 88 $\frac{1}{2}$ kr.

Deželni kulturni zaklad, poročevalec vit. Langer. Računski sklep tega zaklada za l. 1896 kaže 5127 gld. 58 kr. troškov in 6265 gld. 30 kr. pokritja, torej prebitka 1137 gld. 72 kr. Izdalo se je mej drugim 2400 gld. kot dež. donesek poljedelski šoli na Grmu, za kulturne namene 2708 gld. 8 kr., in sicer za šolske vrte 130 gld., za sadne in gozdne drevesnice 772, za sirarnice in mlekarstvo 450 gld., za napajališča 550 gld., za šolske vodnjake 100 gld., za bakreni vitrijol 188 gld., za žveplo kmet. podružnicam 120 gld. itd. Čista imovina je znašala 2316 gld. 4 kr. Poročevalec obžaluje, da okrajna glavarstva porazdelé razmerno preveč brezplačnih lovskih listov, vsled česar se znižujejo dohodki za potrebne kulturne namene. Ob jednem naglašá, naj v prihodnje dež. odbor razdeli vse kredite, katere dež. zbor dovoli v označene namene. Varčnost v tem oziru ni umestna. — Za l. 1898 se proračunava 5260 gld. potrebščine, ravno toliko pokritja. — Obvelja.

O pospeševanju vinogradarstva na Kranjskem poročá posl. vit. Langer.

Ker bodemo na drugem mestu ponatisnili poročilo dež. odbora o razširjanju trtne uši, o deželnih in podružničnih nasadih in dobavi ameriških podlag ter novem zasajenju po trtni uši uni-

čenih vinogradov, objavimo danes samo sklepe dež. zbora, ki se glasé:

V svrhu pospeševanja vinogradarstva na Kranjskem dovolijo se za leto 1898. sledeči zneski iz dež. zaklada:

1. za deželno trtnico pri deželni prisilni delalnici	2000 gld. — kr.
2. za deželni trtni matičnjak na Codellijevem svetu	549 » 20 »
3. za vinarskega potovalnega učitelja	1450 » — »
4. Denarne podpore kmetijskim podružnicam in občinam za uzorne vinograde	1000 » — »
5. za brezobrestna posojila posameznim vinogradarjem do najvišjega zneska 200 gld., če c. kr. vlada dovoli jednaki znesek	18726 » — »
Skupaj	23725 gld. 20 kr.

Iz poročila razvideti je, da so se tudi najrevnejši vinogradarji lotili obnovljenja po trtni uši uničenih vinogradov, kar mora pač vradostiti slehernega za blagor dežele skrbčevega in se zanimajočega domoljuba. Zato je vredno, to narodnogospodarsko akcijo po najbolji moči pospeševati.

Ker je tudi letos pričakovati obilnih prošenj za brezobrestna posojila — le iz okraja črnomaljskega je že doslej došlo prošenj od c. kr. deželne vlade priporočenih za 20.000 gld., tako da bi le za ta politični okraj treba bilo 10.000 gl. dež. posojila, — predlaga deželni odbor, ker se z navedenim zneskom nikakor ne bo moglo ugoditi vsem prošnjam:

Deželni odbor se pooblašča, v namen podelitve brezobrestnih posojil za obnovljenje vinogradov najeti ne čez 4 $\frac{1}{2}$ % obrestujoče se posojilo v najvišem znesku 10.000 gld. in obresti se

LISTEK.

Sprava.

Dolenjska varijanta narodne pesmi: Ravbar.
Zapisal Vesekdo.

To si voli Kórlé paša,
Ki se Mestu prav obnaša,
Kak bi vojsko spet napravil,
Te črnuhe vse podavil,
Sem ter tje po sobi hodi,
Misel se mu v glavi blodi:
Kak bi našel misel pravo —
Krvca vsa mu sili v glavo.
Paša gre na breg mi Krke
Viha si srdito brke,
Na valove šumne gleda,
Ta iz ust mu gre beseda:
»Saj tepó se še valovi,
Pa da Evini sinovi,
Pa da krona bi stvarjenja
Naj živela brez borjenja! . . .
Združili zdaj vse bi radi
Zlobni ti črnuhi mladi,
Naredili mir in spravo —

Kaj potem bo z mojo slavo!
Val priteče, val odteče —
Kmalu še tako poreče
Morda od Korleta paše,
Ki na konju slavnem jaše.
Pa da to se ne vresniči
Zdaj že, hočem pri tej priči
Stvar zasukati drugače,
Vsem navihati mustače . . .«
Paša gre po bregu Krke,
Viha si srdito brke.
Mislij ima polno glavo;
Zdaj je pa pogodil pravo.
Paša gre po bregu Krke,
Viha si mastito brke,
Vmes pa v hoben on teleba,
Da razlega se do neba.
Ves togoten rohni paša,
Ki se Mestu prav obnaša:
»Vsi pripravljeni bodite,
V vojsko mene vsi spremite!«

Kaj stori pa Korle paša,
Ki se Mestu prav obnaša?
Na tla sede, list napiše,

Poslje ga Ivanu v hiše,
V hiše slavnega Ivana,
Ki mu je Ljubljana vdana.
Zoper spravo beseduje,
Vojsko spet napoveduje:

»Alo, alo, moj Ivane,
Misli niso prav ti zbrane.
Ti se hočeš poravnati,
Nečeš več se vojskovati
S kletimi temi črnuhi,
S temi zlobneži, lenuhi!
Kakor hočeš! — Jaz pa misli
Svoje lastne imam v čisli.
Sam se hočem vojskovati,
Nečem se nikdar podati.
Le naprej naj vojska traja
Brezi konca, brezi kraja.
Če ves rod pri tem pogine,
Mene to prav nič ne gine.«

Kaj mi jame zdaj Ivane?
Misli ima precej zbrane.
Piše liste, dá povelje,
Naj se hitro sel odpelje
Na njegove lastne stroške

imajo pokrivati iz dohodkov deželno-kulturnega zaklada.

Končno se še pripomnja, da se je deželni odbor po sklepu visokega deželnega zbora obrnil do c. kr. deželne vlade, kateri je prijavil predlog gospoda poslanca Viljema Pfeiferja, mereč na to, da bi se dajala brezobrestna posojila tudi na cerkvene, po trtni uši uničene vinograde. Z dopisom z dne 8. oktobra t. l., št. 13.167 izjavila je c. kr. deželna vlada, da ne more priporočati visokemu c. kr. poljedelskemu ministerstvu tega predloga, to pa iz razlogov, da določuje zakon z dne 28. marca 1892, drž. zak. št. 61., da se brezobrestna posojila za obnovitev vinogradov po trtni uši uničenih smejo deliti le takim vinogradarjem, ki so prišli vsled te nezgode v začasno bedo. O tem pa ni trditi pri teh slučajih, ker duhovnik more od verskega zaklada zahtevati, da se mu primanjkljaj h kongruji pokrije iz verskega zaklada. Tudi ne kaže krog onih, katerim se ima itak pičila svota za brezobrestna posojila razdeliti, širiti, ker pri tem bi le trpeli pomoči dejansko najpotrebniši mali vinogradarji.

Poročevalec v imenu finančnega odseka predlaga še resolucijo, ki dež. odboru naroča, naj pri c. kr. dež. vladi stori potrebne korake, da se zakona z dne 3. okt. 1891 drž. zak. št. 150 in z dne 28. marca 1892 drž. zak. št. 61 premenita tako, da bodo vinorejci dobivali brezobrestna državna posojila za obnovitev vinogradov, ko se pokaže trtna uš, ne pa še le tedaj, ko so vinogradi že uničeni in vinorejci obožani; dalje, in to je še važneje, da država daje višja posojila, kakor pa dežela, ki je itak že v denarni stiski. Kakor znano, dovoljuje po označenem država samo toliko, kolikor dežela, kar pa gotovo ni umestno, ker država dobiva večje dohodke nego dežela. Jednak predlog je bil že lansko leto meseca aprila poslanec P o v š e stavil s svojimi tovariši v državnem zboru, toda predlog vsled nemške obstrukcije ni prišel v obravnavo. Prav je torej, da dež. zbor ponovi to prošnjo na vlado.

Poslanec Schweiger pri tej točki našteva iz svoje skušnje, koliko dela in truda ima vinorejec pri obnovljanju po trtni uši uničenih vinogradov. A ta trud mu deloma zopet uničijo razni sovražniki, kot so: strupena rosa, plesnoba, črne koze itd. Proti tem sovražnikom se branijo vinorejci s škropljenjem in žvepljanjem. A to stane zopet denarja in truda. Ker pa so vinogradi v nekaterih krajih Dolenjske, Bele Krajine in Vipave jedini vir dohodkov, zato naj visoka vlada in dežela vztrajata pri započetem delu, da si ljudstvo obnovi vinograde in zagotovi svoj obstanek. Konečno govornik priporoča resolucijo, naj bi deželni odbor preskrbel za priprosto ljudstvo poljudno pisano knjižico o umnem kletarstvu, ki je pri nas jako zastarelo.

Poslanec P o v š e kot poročevalec deželnega odbora pojasnjuje, zakaj so bili vspehi deželne trtnice pri prisilni delavnici minolo leto precej neugodni. Z veseljem pozdravlja resolucijo, ki ponavlja njegov predlog glede premembe državnega

zakona o brezobrestnih posojilih in o izdaji primerne knjige o kletarstvu.

Poslanec Pfeifer pravi: V prilogi 21. navetuje deželni odbor za brezobrestno posojilo svoto 18.726 gld. v namen obnovitve po trtni uši uničenih vinogradov iz deželnega zaklada za leto 1898, če vlada tudi dovoli 18.726 gld. Deželni odbor sam uvidi, da navedena svota ne zadostuje, ker samo črnomaljskemu okraju gre 20.000 gld. brezobrestnih posojil — 10.000 gld. deželnega in 10.000 gld. državnega posojila — tako da bi za druge okraje ostajalo samo še 8726 gld. Z ozirom na to navetuje deželni odbor, da se poleg gorenjih 18.726 gld. privoli še svota 10.000 gld., katero bi dežela najela kot posojilo in vračala z dohodki deželnega kulturnega zaklada. Svota od dežele privoljenih posojil bi torej znašala 28.726 gld., donesek države tudi 28.726 gld. v smislu zakona od leta 1892, kar skupaj znaša 57.452 gld. Lansko leto podelilo se je 337 vinogradnikom 55.500 gld., tedaj približno jednaka svota, katera pa ni zadostovala, ker se je oglasilo toliko prositeljev, da je mnogo opravičenih prošenj bilo odklonjenih ali nerešenih. Ako se pomisli, da bo letos treba ozirati se na te nerešene opravičene prošnje in da je pričakovati letos še veliko novih prošenj za brezobrestna posojila, je očitno, da je deželni prispevek prenizek, zato navetujem, da se prispevek zviša za 10.000 gld.

Vinogradniki se zanašajo na brezobrestna posojila, ki so jim zagotovljena v postavi od leta 1892; v tej nadi lotili so se obnovitve vinogradov, v ta namen se zadolžili, najeli posojila, da jih potem vračajo, ko dobé deželno in državno podporo.

Dežela je torej dolžna, ozirati se na opravičene prošnje. — Ker pa kredit iz dež. zaklada z 18.726 gld., iz dež.-kulturnega zaklada 10.000 gld. ne zadostuje, predlagam, da se kredit iz dež. zaklada (točka 5) povekša za 10.000 gld.

Priporočam predlog z opazko, da se strinjam z resolucijami g. poročevalca, tembolj, ker sem v enakem smislu v drž. zboru govoril in stavil predloge.

Posl. P o v š e odgovarja, da je težko takoj sklepati o tem predlogu, ker je treba preje določiti, kje naj se dobi teh 10.000 gld. Zato naj bi se ta predlog izročil finančnemu odseku v presojo.

Dež. predsednik ekselencia baron H e i n naglašala, da z veseljem pozdravlja zanimanje deželnega zbora in prebivalstva sploh za obnovljenje vinogradov; obžaluje pa, da za letos ne more obljubiti višje svote za posojila, a hoče storiti potrebne korake, da bode poljedelsko ministerstvo za prihodnje leto dovolilo višji kredit. Da pa bode mogoče hitreje razdeliti dovoljena posojila, kakor želi posl. Schweiger, zato bi bilo umestno, ko bi dež. zbor že v tem zasedanju določil kredit za posojila v prihodnjem letu. Ob enem naznani, da bode država v Krškem ustanovila nov matičnjak. (Dobro-klici.)

Posl. P o v š e predlaga resolucijo, naj bi

država za prihodnje leto dovolila za posojila vsaj 50.000 gld. kredita; fin. odsek pa naj bi se še v tem zasedanju posvetoval ter sklenil, koliko kredita more dežela dovoliti v isti namen.

Obveljajo vsi predlogi, izvzemši predlog gosp. Pfeiferja.

Posl. Višnikar v imenu fin. odseka poroča o učiteljskega pokojninskega zaklada računskem sklepu za l. 1896. Redni dohodki so znesli 11.080 gl. 83 $\frac{1}{2}$ kr., troški pa 30.725 gl. 11 $\frac{1}{2}$ kr., donesek iz dež. zaklada je znašal 20.452 gld. 66 kr., imovina 33.020 gld. 79 kr. Poročilo se vzame na znanje.

Deželni glavar ob $\frac{3}{4}$ 2. uro zaključil sejo; prihodnja seja bode v petek.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. januarja.

V češkem deželnem zboru so včeraj po svoji stari navadi zopet rogovilili Schönererjanci in njih zvesti oprode. Prvi je nastopil vodja Wolf, ki se je britko pritoževal, da mu praško češko prebivalstvo ne da miru, da ga javno zasmehuje in izzivlja na vse mogoče načine. Mož ne more biti več pri popolni pameti, ker sicer bi moral vendar priznati, da se zanj posebno izvan zbornice prav malo briga češko prebivalstvo, ker se mu ravno ne zdi vredno, pečati se veliko s takim surovežem, kakoršnega se je pokazal baš v včerajšnji seji. Imenoval je Podlipnega pojaca, češke veleposestnike kugo, napadal ministerskega predsednika in namestnika Coudenhove, kateremu je očital, da je provzročil zadnje nemire v Pragi. O »blaznem češkem šovinizmu« je rekel, da je naučil Nemce braniti se s samokresom, in sploh povedal še celo vrsto bedastot, kakor jih zna le on in njegovi. Izjavil se je seveda proti predlogu posl. Buquoi, katerega smatra samo za manever barona Gautscha, ter končal z zagotovitvijo, da Nemci ne bodo več dolgo prisostvovali deželno-zbornskim sejam. Umevno je, da je vladal na češki strani mej tem govorom nepopisen smeh. Skrbel je toraj junak Wolf za dobro zabavo. Za njim je govoril grof Sylva-Tarouca, ki je pošteno okrcal nem. tuleče volkove in vneto zagovarjal predlog. V debato je posegel tudi ultra-nacionalni antisemit Opitz, ki je izjavil, da hoče v narodnostnem vprašanju solidarno postopati z nemškimi kričači, in se izjavil proti češkemu državnemu pravu. Zatrjevalo se je tudi, da bo oddal namestnik Coudenhove izjavo v ime vlade, v kateri se priporoča v vsprejem zgoraj omenjeni jezikovni predlog, toda ni še mogel ali hotel priti na vrsto. O tej izjavi se govori, da Nemci nikakor ne bodo zadovoljni z njo in da je od nje odvisen izstop nemških poslancev. Čehi bodo najbrže bolj zadovoljni, ako pa bi se to ne zgodilo, odda dr. Engel v njih imenu protiizjavo.

Dr. Engel o položaju na Češkem. Minulo nedeljo se je vršil v Kraljevih Vinohradih mnogoštevilno obiskan mladočeški shod, na katerem sta poročala državna poslanca dr. Engel in dr. Herold o političnem položaju na Češkem. Prvi je govoril dr. Engel, ki je v svojem uvodu naglašal, da so bile dosedaj vse vlade napram Germaniji irridenti preveč popustljive ter so premalo vpoštevale vsa stremljenja te za Avstrijo vrlo nevarne klike. Potem pa je poročal o konferenci mladočeških poslancev z ministerskim predsednikom Gautschem. Zatrjeval je, da sedanji ministerski predsednik nikakor ne misli vladati izključno s pomočjo § 14. Češki poslanci so se največ vsled tega spustili v dogovor z vlado, da ne bi zunanji svet sodil o njih, da so nespravljivi. Po daljšem posvetovanju so izjavili, da so voljni dogovarjati se o vladnih nasvetih posebno še vsled tega, da se v slučaju ugodnega vspeha zagotovi varstvo čeških manjšin. Potem pa so prišli Nemci in so preprečili s svojimi brezobzirnimi zahtevami vsako nadaljno spravno akcijo. Poskusi v dosego sprave so se s tem popolno razbili in vsled tega se zamorejo slobodno gibati zopet vse stranke kakor tudi vlada sama. Ministerski predsednik bode sedaj ukrenil, kar se mu zdi primerno kot načelniku uradniškega ministerstva. Sklical je češki deželni zbor, kjer je zopet na dnevnem redu jezikovno vprašanje, ki se pa seveda ne more popolno rešiti, ker Wolf in njegovi ne marajo ničesar slišati o pošteni spravi in rogovilijo po svoji navadi dalje samo zato, da zadovolje pangermanski

V Štajar, Trst, v strani koroške;
Vsem tako naj sel poreče:
Korle paša sprave neče.
Le naprej še boj naj traja,
Brezi konca, brezi kraja.

List Korošci so prejeli,
Vsi so strašno se zavzeli,
Jednim glasom so zavpili:
Višnji Bog se nas usmili!
Kaj z deželo bo očinsko,
S to deželo sirotinsko;
Če naprej ta boj še traja,
Boj med brati brezi kraja!

List Primorci so prejeli,
Pa so smrtno prebledeli:
Lahko, Lah! pot imate,
Saj v razkolu zrete brate!

Štajarci so list prebrali
In prebravši ga — obstali:
»Je-li res, kar pismo pravi?
Naj zaman bo glas po spravi?
Saj ta Korle naš rojak je,
In zdaj proti nam on tak je!
Ve, kako smo željni sprave
Med seboj v prid očetnjave!«

Hitro so v sovet se zbrali,
Da bi se posvetovali,
Kaj početi s tem rojakom,
S tem odmetnikom čudakom.
Otc! stari so se zbrali,
Mladi so živahno vstali.
Jedni bili te so misli,
Da zasluži Korle visli.
Drugih bila misel taka,
Da izbršejo rojaka
Iz vseh knjig poročnih, rodnih,
Ker izdal je v dneh jih vsodnih.
A ne zadnje star mož vstane
In nagovori vse zbrane:
»Za ves Štajar je sramota,
Vsa prekriža naša pota,
Hej, gromado naredimo,
Kip njegov na njej sežgimo!«

Jednoglasno zbor pritrdi
Starčku v strahovitem srdi:
Naj zgori le ta odmetnik,
Lahko bil bi naš zavetnik!
Vsako selo drv da rado,
Da napravi zanj grmado.
Kip zažgali so slovesno,
Zraven se držali resno.

chauvinizem. Gotovo je, da Čehi ne bodo tega mirno gledali, marveč storili vse, da se čim preje zlomi premoč državi in dinastiji nevarne veleizdajske klike.

V Norvegtjt je veljala dosedaj ustavna določba, vsled katere je bilo »redovnikom in jezuitom« prepovedano stopiti na norveška tla. Da bi se temu konečno vendar le odpomoglo, se je obrnil odatni apostolski vikarij do postavodajalnih faktorjev s prošnjo, naj se črta ta za cerkev tako krivična določba. Prošnja je bila uslišana, ne sicer popolnoma, pač pa deloma. Zadeva se je obravnavala v državnem zastopu ter se vsprejela načelna določba, po kateri imajo katoliki sami presojati, katere svobodščine jim pristojajo, in toraj država nima nikake pravice, odrekati jim teh svobodščin, ako le niso nevarne interesom, ki varujejo države. Ta dostavek je seveda povse nepotreben. Odpravljena je toraj s tem gori omenjena določba, toda ne tako pa za jezuite. Ta izjema se je pa sklenila po največ radi tega, ker so razni zunanji protikatoliški listi istodobno prinašali razne povsem izmišljene popise o »črnih« nakanah in činih jezuitov. Vkljub temu moramo zahvaliti božjo Previdnost za to čudovito spremembo, ki je velikanska, ako se jo primerja z versko slobodo v letu 1842, ko je stopil na norveška tla prvi katoliški duhovnik in še to le kot vzgojitelj sinov tedanjega francoskega poslanika.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. januarija.

(V avdijenciji) je bil vsprejet včeraj od svitlega cesarja novoimenovani novomeški prošt mil. gospod dr. Seb. Elbert. — Vsprejet je bil pri cesarju nadalje tudi ljubljanski župan gosp. Ivan Hribar.

(Shod na Bledu.) Na sv. Blaža dan, dne 3. februarija t. l., priredi katoliško slovensko društvo za radovljiški okraj pri Petranu na Bledu shod, ki se prične ob 11. uri z nastopnim vspevom: 1. Nagovor predsednika, 2. poročilo posl. gg. Pogarčnika, Ažmana in dr. Kreka, 3. razni nasveti in predlogi. Pred zborovanjem bo ob 10. uri sv. maša na otoku. K obilni vdeležbi vabi odbor.

(Uršulinke v Idriji.) Že dolgo časa gojena želja idrijskega prebivalstva se bo kmalu izpolnila. Ministerstvo je odredilo, da se 3., 4. in 5. razred od šolskega l. 1898/9 dalje izroči uršulinkam. Za samostan se priredi prijazno novo poslopje g. Golija. Z Idrijčani vred se veselimo te srečne novice.

(Regulacija.) Nedavno je bila odkupljena hiša g. Petra Strel-a v Špitalskih ulicah za regulacijski namen za svoto 43.000 gld. ter bode od mestne občine s 1. majnikom podrti, kar bode vstreglo splošni potrebi.

(Luksus-vlak) državne železnice, ki vozi vsak teden po jeden pot v Meran, je skočil danes po noči med postajama Klamm in Breitenstein na Semeringu s tira. Jeden vagon je popolnoma razbit. Sreča je bila, da ni bilo v njem nobenega potnika. Zato je imel kurirni vlak skoraj 5 ur zamude.

(Vlak je povozil) včeraj zvečer neznanega človeka, in sicer na mestu, koder se proga dolenjske železnice loči od južno-železniške proge.

(Iz Stopič) 17. jan. Umrla je, reči bi smeli, v sluhu svetosti, v saboto dne 15. januarija t. l. v Hrušici pri Stopičah Ana Jeralič, po domače Bošnjakova mati. Bila je nenavadna žena, heroična v vseh čednostih, božjih in djanskih.

(Zgodnja Danica.) Prejeli smo nastopne vrstice, katere vsled izražene želje drage volje objavljamo. Odgovornost za uredništvo »Zgodnje Danice« je z novim letom začasno prevzel gosp. Avgust Pucihar. Hkrati pa se je naprosil gospod profesor in konzistorijalni svetnik Tomo Zupan, da bi prevzel stalno uredništvo tega častitljivega lista, ki ima za seboj tako častno petdesetletnico. Gospod profesor je obljubil, da prevzame tekem leta uredništvo, ako se mu posreči pridobiti zadostno število pisateljev sodelavnikov. Nagovoriti hoče v ta namen poleg nekaterih starejših gospodov in dosedanjih »Daničinih« prijateljev, zlasti one mlajše pisatelje, ki jih je sam vzgojil kot mnogoletni vodja v knezoškofjskem Alojzijevišču. Prepričani smo, da se le-ti, deloma jako spretni pisatelji, v obilnem številu

odzovejo vabilu. Ker se na ta način »Zgodnja Danica«, ne da bi spremenila svoj program ali svojo obliko, brez dvombe na novo poživiti in zopet krepko zažari, opozarjamo njene dosedanje naročnike, da jej zvesti ostanejo, in želimo, da se tem pridruži prav mnogo novih naročnikov, da se bo mogla s časom listu tudi cena nekoliko znižati. Za sedaj stane »Zgodnja Danica« za celo leto s poštnino vred 3 gld. 20 kr. Naročnina se pošilja Blaznikovim tiskarni v Ljubljani. Novi naročniki še lahko dobe tudi dosedanje liste.

(Zahvala.) Prečastiti gospod župnik Franc Porenta je pri odhodu iz Sore na svojo novo faro v Križe pri Trziču zopet daroval tukajšnji šoli 30 zvezkov knjig družbe sv. Mchorja za šolarsko knjižnico in 11 kron za učne pripomočke. Podpisano šolsko voditeljstvo se blagemu dobrotniku in prijatelju šole in šolske mladine, kateri je bil dolgo vrsto 17 let tukajšnjega delovanja vedno jako naklonjen, v imenu šole in revne šolske mladine najtopleje zahvaljuje. Bog plačaj blagemu dobrotniku. — Šolsko voditeljstvo v Sori, 13. januarija 1898. — M. Potočnik, voditelj.

(Zgodovina župnij v dekaniji Kranj.) Spisal Jožef Lavtižar, duhovnik ljubljanske škofije. Prvi zvezek: Kranj. Založil pisatelj. Tisek »Katol. Tiskarne. Str. II+50, cena 30 kr. — Ko smo lani meseca avgusta na tem kraju govorili o prvi knjigi gosp. pisatelja, izrazili smo željo, naj najde marljivih posnemalcev, ki bi nam podali zgodovino tudi drugih dekanij. Toda, nikdo se ni oglasil, zato je gosp. pisatelj znova prijel za pero in potegnil plug v kranjsko dekanijo ter tam začel orati — ledino, moramo reči. Kajti tega niti ne upoštevamo, da so že 4 župnije te dekanije popisane, dočim mu jih ostane še 16. In takoj na prvem mestu lotil se je mesta Kranja, katero nima mestnega arhiva (str. 7.), vkljub temu pa je s trudom zbral g. pisatelj, kar mu je bilo dostopno, in nam na prvih sedmih straneh prav kratko in jedrnatno podal najprej zgodovino tega mesta. Potem nam opiše notranjščino mestne farne cerkve, njeno zgodovino in pa zvonove. Župnikom posvečenih je celih 15 str. (13—28). V 670 letih bilo jih je 35. Menil bi kdo, da je temu oddelku odmenjenega nekoliko preveč prostora. Morebiti. Pa, ko prebereš te strani, spoznaš, da je tu marsikaj povedanega, kar se n. pr. med zgodovinskim opisovanjem ne da prav lahko povedati. Hvaležni moramo biti g. pisatelju, da je rešil čast toliko obrekovanega dekana Dagarina, o katerem se je med Slovence že popolnoma zanesla zgodovinska laž. Opisane so še nato poleg bratovščin, nekdanje kapucinske cerkvice, bolnišnice in važnih starin šestere podružnice in njih zvonovi. Slede še imena 95 v Kranju umrlih duhovnikov počenši z leta 1689. Ker nam g. pisatelj podaja tako natanko imena duhovnikov, od katerih nam pri več ko 40 ne pove nič drugega ko ime, službo, smrtni dan in starost, pričakovali bi tudi, da bi nam podal vsaj par imen bolj ali manj znamenitih mož, ki so bili tu rojeni in so tu umrli; saj menda ima Kranj poleg knezoškofa Widmerja, dr. Gogole, Prešerna in Jenkota več tacih mož, kali? Pripoveduje gosp. pisatelj prav gladko in umljivo, jezik je čist in lep; pisava »natanjčnosti« (str. I. in drugod) ni v navadi; Pleteršnikov slovar je nima. Str. 12: »Veliki zvon« poje sedaj na tretjem prostoru«, ni prav jasno, kaj da hoče gosp. pisatelj povedati. Misliti si moremo pri tem različno. Pa to so malenkosti, ki knjigi nikakor niso v kvar. Hvaležni bodemo gosp. pisatelju, da je domačo zgodovino obogatil zopet z jednim delom svojega jako spretnega peresa. Želimo le tole: Knjiga naj se vsa razproda, da naš narod spozna zgodovino svoje ožje domovine; gosp. pisatelj naj nam da priliko kmalu poročati na tem mestu o drugem zvezku tega dela; vsi pa, kateri ljubijo lepo kranjsko, naj se že skoro zdramijo in primejo za pero ter kaj podobnega napišejo o svojih dekanijah in župnijah, da po želji g. pisatelja »zgradé lepo in veliko zgodovinsko poslopje, da se bode lahko ponašala z njim ljubljanska škofija«. Prijetno to delo sicer ni, ker ne štejemo med prijetnosti stikati po starih arhivih, jesti prah umazanih in začrnelih listin ter se plaziti po zvonikih, a je koristno in pomenljivo; seveda, treba je žrtev, drugače ni nič. Komur pa Bog ni dal daru pisateljevanja, naj pisateljem pomaga z raznimi podatki, katere dobi brez truda, a če tudi tega noče, naj jim vsaj nikar ne dela zaprek in ovir!

(Iz Reke.) Nase mestno zastopstvo je zopet razpuščeno. Imeli so dve sednici za volitev župana. Z ogromno večino bil je vprvič izvoljen zopet Mayländer. Ali ker se je izrazil, da ostane glede novih postav na svojem stališču, suspendiral je vladin zastopnik sednico, dokler ne dobi od vlade dotičnih napotkov. Dne 12. t. m. povedal je vladni namestnik, da se volitev ne sprejme, in odredi novo. Zopet je z veliko večino izbran Mayländer, (se 43 glasovi, 9 je bilo praznih, dva je dobil Dr. Vido, enega menj nego prvokrat.) Na to vzdigne se mogočno vladin zastopnik in razpusti v imenu vlade zastopstvo. — Kako pa se izidejo nove volitve? Vlada si bo že znala pomagati. Zdaj po novem letu sestavijo se nove volilne listine, kakih 200 magjarov in magjaronov — in odvisnih ljudi in večina bo v vladinih rokah — saj vemo, kako se na Ogerskem in Hrvaškem dela večina. Tako se bodo magjari vsedli tudi v magistrat in zapovedovali po svoje. — Po novih postavah vmešavali se bodo Magjari še bolj tudi v šole, in ne samo v viših, nego tudi v ljudskih šolah se bodo morali učiti otroci magjarščine. — Grozno je, kar se že do zdaj godi, kaj bo pa še! Še celo cerkev, krščanski nauk, naj bi pri tem pomogel — širiti magjarsko kulturo, katero so te dni profesorji mag. gimnazije pri nekem banketu povzdigovali. — Reka se vedno odtujeje Hrvaštvu. Tembolj veselo je slovesno odprtje hrv. čitalnice na sosednjem Trsatu. Sezidali so si naši vrlji Hrvati lepo poslopje — katero je bilo že pred dvema mesecema blagoslovljeno. V naših krajih se še obilokrat nove hiše blagoslavljajo. Za slovesno odprtje bila je pa odločena pretečena nedelja. V predvečer bila je glasba in razsvetljava. Tudi ta dan niso hoteli biti brez slovesne sv. maše — katera se jim je po tukajšni navadi odpela v staroslov. jeziku, petje so v istem jeziku preskrbeli sami. — Zvečer so imeli svojo pristojno zabavo v lepi prostorni dvorani. Vdeležencev je bilo obilo, niso manjkale tudi oblasti; reško čitalnico mej drugimi je zastopalo samo predsedstvo. Čudili so se mnogi, kako da morejo Trsačani kaj tako lepega in v tako lepem redu prirediti. Že pred par leti vstrojili so si pevsko društvo, čitalnica pa obstoji svojih osem let — in čuditi se moramo res izurjenim pevcem, kateri bi mogli brez skrbi povsod nastopiti. Da bi ta zavest vedno živa ostala! — A ker so si postavili poslopje skoro tik Marijinega doma — naj jih čuva ona in izprosi milost, da vedno v pravem krščanskem duhu napredujejo. Že nekaj časa potika se po Reki neka ženska oseba po duhovski oblečena. Rada bi nastopila kot žurnalistika magjarska — ali zdi se, da ne bo šlo. Cerkveno poglavarstvo storilo je potrebne korake, da odstrani to pohujšanje, a doseglo je samo to, da je predrznica odložiti morala samo kolar. — V našem sosednem hrvaškem Primorju so premestile zadnje vladi nepovoljne volitve sodnijo in politično kotarsko oblast iz Novoga v Cerkvenco. Res plemenito maščevanje.

(Svinje rešiteljice.) Na avstralskem obrežju se je nedavno razbila ladija kameruka. Bila je komaj kakih 130 m oddaljena od suhe zemlje, toda ker ji je besneče valovje odtrgalo vse čolne in tudi ljudje, ki so stali na obrežju, niso imeli nobenega, se ponesrečenci nikakor niso mogli rešiti na suho. V tej stiski pa pade nekemu ženijalna ideja v glavo. Na krovu ladije je bilo več živalij, med njimi tudi nekaj svinj. Te so navezali na dolgo vrvi, in jih vrgli v morje. Prosti konec vrvi pa so obdržali na ladiji. Vsled nagona in pa sluteč nevarnost plavale so svinje naravnost proti obrežju in ga srečno dosegle. Po vrvi pa, katera je sedaj vezala ladijo s suho zemljo, rešili so se drug za drugim tudi popotniki in mornarji.

(Najnovejše ameriške iznajdbe.) Nek urar v Western-City je baje pred kratkim izumil zelo jednostaven stroj, s katerim se morejo po telegrafu pošiljati risarije vsake vrste, tudi fotografije. Prvi poskusi so bili neki zelo povoljni. — Drug strokovnjak pa je, kakor se poroča, ameriški vladi podaril dve novi vojni pripravi, ki po svoji strahovitosti presegati vse doslej znano orožje. Prva se zove »električna sablja«, druga pa »električni lasso«, kojega tok bode iz daljave ubijal sovražnike. Franklinovi rojaki praktično dolbejo grobni napis velikemu možu: Eripuit coelo fulmen.

